

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ**

ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI BÖLÜMÜ

GÜNEY-BATI OĞUZ GRUBU TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

HAFT	ANA TEMALAR VE KONULAR
A	
1	Giriş. HALK EDEBİYATYNDAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA GEÇİŞ
2	20-NJY ÝYLLAR WE TÜRKMEN EDEBİYATY
3	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ SOWET DÖWRÜNİŇ BAŞLANMAGY (1924)
4	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ GOZGALYAN MESELELER
5	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ İLKİNJİ ŞAHYRLAR
6	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ İLKİNJİ ÝAZYJYLAR
7	30-NJY ÝYLLAR WE TÜRKMEN EDEBİYATY
8	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ KERWENBAŞY BERDİ KERBABAÝEW
9	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY AGAHAN DURDYÝEW
10	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY NURMYRAT SARYHANOW
11	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY HYDYR DERÝAÝEW
12	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY WE ÝAZYŞYSY AMAN KEKİLOW
13	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY TOWŞAN ESENOWA
14	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY GARA SEÝİTLİÝEW
EK	HÄZIRKI ZAMAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA DEGIŞLI TEKSTLER, SESLI ÝAZGYLAR, KASETALAR...
EK	<i>HÄZIRKI ZAMAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA DEGIŞLI ADALGALAR</i>

IV TÜRKMEN EDEBİYATI İLE İLGİLİ DERSLER

DUYGU VE
DÜŞÜNCE

SÖZLÜ VE
YAZILI ESER

GBT 403	TÜRKMEN HALK EEBİYATI (TÜRKMEN TURKISH FOLK LITERATURE)
TL 3044	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI (MODERN TURKMEN LITERATURE)
TL 3076	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: ŞİİR (MODERN TURKMEN LITERATURE: POEM)
TL 4047	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: NESİR (MODERN TURKMEN LITERATURE: PROSE)
TL 4022	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: DRAMA (MODERN TURKMEN LITERATURE: DRAMA)

TL 3044

ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

Nesir: Türkmen nesri savaştan sonraki yıllarda gerek muhteva ve biçim yönünden gerek sanatlı söyleyiş bakımından gelişmeler kaydeder. Nesir türündeki gelişmenin arkasında yatan en önemli unsurlardan biri tercüme eserlerdir.

Özellikle savaş yıllarında Rus edebiyatının pek çok eseri Türkmençeye aktarılır. Tolstoy, Gorki, Gogol gibi yazarların eserleri kısa sürede Türkmençeye çevrilir. Bu eserlerin tercümesinde birçok Türkmen şair ve yazarı görev alır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

B. Kerbabayev, B. Seytakov, B. Soltannıyazov, B. Gurbanov, G. Gurbanshedov ve Y. Nasırlı bu yazarlar arasındadır. Şair Çarı Aşırov da tercüme faaliyetlerine katılır. Özellikle Gogol'un eserlerini Türkmençeye aktarır. B. Kerbabayev Azerbaycanlı yazar M. İbragimov'un *Ol Günler Geler* (O Günler Gelir, 1953) romanını, B. Seytakov Ukrayna edebiyatının önde gelen yazarlarından O. Gonçar'ın *Baydak Götericiler* (Bayrak Taşıyıcılar, 1951)'ini, B. Soltannıyazov Gogol'un povestlerini Türkmençeye tercüme ederler. Bu tercüme faaliyeti Türkmen yazarların kendilerini geliştirmeleri bakımından da yararlı olur.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

Bu devir Türkmen edebiyatı nesri, dönemin ruhuna göre şekil alır. Bu dönem yazılan mensur eserlerde ülkenin iktisadi açıdan gelişimi ve ilerlemesi amacıyla halkın çok çalışması gerektiği vurgulanır. Ülkesinin refahı için canını dişine takarak çalışan kahramanlar eserlerde sıkça görülür. Barışı korumak ve bu uğurda devletin gerekli gördüğü gündelik işleri yerine getirmenin önemine dikkat çekilir. Savaştan sonraki yılların en önemli meselesi, savaştan galibiyetle çıkan Sovyet Rusya'nın ve onun bir parçası olan Türkmenistan'ın bu yıllarda tarım, sanayi, eğitim ve kültürel yönden yaşantısıdır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

Edebiyatın asli vazifesi bu devir yaşamını konu edinmektir. Nasıl ki savaş zamanı gerek cephede gerek cephe gerisinde Türkmen halkı vatanına hizmet etmişse, şimdi de ülkesinin ayağa kalkmasında ve ilerlemesinde aynı hizmeti göstermelidir. Özellikle iktisadi açıdan ülkenin gelişiminde, tarım ve zirai faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde – kolhoz faaliyetleri - Türkmen halkına büyük bir görev düşmektedir. İşte edebiyatın da en önemli vazifesi buna hizmet etmek olacaktır. Dolayısıyla Türkmen nesrinin merkezinde bu tema yer alır. Eserler bu tema çerçevesinde oluşturulur

(TET-5, II. Kitap: 23-24).

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

Savaştan sonraki yılların hemen başından itibaren *Sovyet Türkmenistanı* ve *Yaş Kommunist* gazetelerinde, Merv ve Daşoğuz gibi vilayetlerin gündelik matbuatında bu konunun işlendiği makale, deneme ve tenkit gibi düz yazı türlerinin örnekleri verilir. Bu yazılar ile bir taraftan tarım ve zirai faaliyetler konusunda halk bilinçlendirilmekte diğer taraftan edebî faaliyetlerin canlanmasına da zemin hazırlanmaktadır. Bu tür yazı kaleme alanlar arasında gazeteciler, edipler, şairler yer alır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

H. İsmayılov savaştan sonraki yıllarda köşe yazısı (fıkra) türünün en başarılı örneklerini veren kişidir. O, *I. Hacı* adıyla *Sovyet Türkmenistanı* ve *Yaş Kommünist* gazetelerinde günlük yazılar kaleme alır. Bu yazılarında toplumun, kolhozun ve devletin malına zarar veren, çalışmayan kişileri eleştirip, tüm halkı çalışkan olmaya davet eder. Dolayısıyla bu devir edebiyatının başlıca mevzusu dönemin şartlarına uygun eser vermektir. Bu vazife ilk olarak gazete ve dergi gibi matbuat türlerinde görülür.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

50-60'LI YILLAR ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI NESİR

Daha sonra povest ve roman gibi türlerde de örnekler verilmeye başlanır. Sovyet hükümeti yazarlardan bunu beklemektedir. Türkmen yazarları savaş yıllarında bu konuda zaten bir tecrübe kazanmıştır. Bu bakımdan savaştan sonraki yıllarda da Türkmen nesrinin temsilcileri rejimin kanun gibi ortaya koyduğu tema çerçevesinde eser vermeye başlarlar

(TET-5, II. Kitap: 26).